

Opdrachtgever
Van der Valk Hotels & Restaurants Hotel Nuland Contactpersoon dhr. V. van der Valk
CSO adviesbureau
Contactpersonen dhr. A. N. de Keijzer dhr. H. T. Scheeringa

Postbus 2
3980 CA Bunnik

Tel: 030 – 659 43 21
Fax: 030 – 657 17 92

www.cso.nl

Nader onderzoek Natuurwetgeving, Deelgebied 1 en 2, nabij Hotel Nuland te Nuland

Onderzoeksterrein gelegen binnen kilometerhok X158 – Y414

Opdrachtgever

Van der Valk Hotels & Restaurants
Hotel Nuland

Contactpersoon

dhr. V. van der Valk

CSO adviesbureau

Contactpersonen

dhr. A. N. de Keijzer
dhr. H. T. Scheeringa

Projectcode CSO

08J147

Datum

18-08-2009

Projectleider

dhr. A. N. de Keijzer

Status

Definitief

Inhoudsopgave

blz.

1	Inleiding.....	2
2	Situatie en Wetgeving.....	3
2.1	Gebiedsbeschrijving	3
2.2	Geplande ingrepen.....	3
2.3	Flora- en faunawet.....	4
3	Methode.....	5
3.1	Onderzoeksafbakening.....	5
3.2	Methode.....	5
4	Resultaten	7
4.1	Resultaten fauna	7
5	Conclusies en Advies	8
5.1	Conclusie.....	10
5.2	Advies:.....	11
6	Literatuur.....	12

BIJLAGEN

BIJLAGE 1	wetgeving
BIJLAGE 2	zorgplicht
BIJLAGE 3	resultaten onderzoek
BIJLAGE 4	soortspecifieke informatie

KAARTEN

KAART-BIJLAGE 1	Regionale ligging van de onderzoekslocatie
KAART-BIJLAGE 2	Terreinoverzicht van plangebied

1 Inleiding

In verband met de voorgenomen herinrichting heeft CSO in opdracht van Van der Valk Hotels & Restaurants Hotel Nuland een Nader onderzoek Flora- en faunawet uitgevoerd op 2 locaties nabij Hotel Nuland:

1. Deelgebied 1: Bedrijventerrein aan de Oude Rijksweg (circa 3,3 hectare);
2. Deelgebied 2: Uitbreiding Hotel Nuland (circa 2,5 hectare);

Het onderzoek is uitgevoerd op basis van de in het plangebied uitgevoerde quickscan Natuurwetgeving (CSO rapport nr. 08 J147, van 19 januari 2009). Hierin is een nader onderzoek aanbevolen naar het gebruik van het plangebied en de directe omgeving door een aantal beschermde soorten.

Het doel van dit onderzoek is vast te stellen of de geplande ontwikkelingen mogelijk strijdig zijn, met de soortenbescherming van de Flora- en faunawet (2005). In geval van te verwachten knelpunten tussen de planontwikkeling en de Flora- en faunawet, wordt aangegeven wat de vervolgstappen kunnen zijn en welke mitigerende (verzachtende maatregelen) en compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn.

Het resultaat van het Nader onderzoek bestaat uit de uitspraak of, en zo ja, welke ontheffingsplichtige soorten (tabel 2 en 3 soorten van de Flora- en faunawet) aanwezig zijn in het plangebied en welke functie het plangebied heeft voor deze soorten. Tevens wordt in ogenschouw genomen of deze ontheffingsplichtige soorten schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen. Op basis van dit Nader onderzoek kan een ontheffing worden aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Indien geen ontheffingsplichtige plant- of diersoorten aangetroffen worden in het plangebied, of als de aanwezige ontheffingsplichtige soorten geen schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen, blijven de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (zie bijlage 2).

2 Situatie en Wetgeving

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied heeft een totale oppervlakte van circa 6 hectare, maar bestaat uit twee deelgebieden (Deelgebied 1 en 2). Beide gebieden worden in het vervolg van dit rapport steeds separaat beschreven.

Deelgebied 1:

Bedrijventerrein aan de Oude Rijksweg (circa 3,3 hectare):

Deze onderzoekslocatie is gelegen aan de Hoolstraat en Oude Rijksweg.

De huidige inrichting bestaat uit een bedrijfswoning met tuin aan de Hoolstraat in het noorden van het plangebied. Ten zuiden daarvan bevindt zich een bedrijf met verruigd opslagterrein, eveneens aan de Hoolstraat. Zuidelijk daarvan bevindt zich een maïsakker gelegen aan de oude Rijksweg. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit een kleinschalig agrarisch gebied met voornamelijk weilanden met houtwallen en bospercelen.

Deelgebied 2:

Uitbreiding Hotel Nuland (circa 2,5 hectare):

Deze onderzoekslocatie betreft een uitbreiding van het Hotel Nuland door de aanbouw van een noordelijke vleugel richting achterzijde. Het bouwperceel bestaat nu uit weiland omringd door boomsingels (met name beuk). Ten zuidwesten daarvan bevindt zich een villa met tuin en vijverpartij. In deze tuin worden circa 5 nieuwe woningen gerealiseerd. Aan de zuidoost-zijde daarvan bevindt zich het huidige hotel met parkeerplaats, welke buiten het plangebied vallen. Ten zuiden van de villatuin ligt aan de Oude Rijksweg een braakliggende ruigtestrook met een aantal baksteenhoppen en voornamelijk ruigtekruiden en braambegroeiing. Op de grens tussen villatuin en ruigtestrook bevindt zich een rij hoge coniferen. Aan de oostgrens van het plangebied, langs het zandpad buiten het plangebied staat een houtsingel met oud eikenhakhout van cultuurhistorische betekenis.

De tuin van de villa bestaat uit grasvelden met voornamelijk cultuurbepanting (laurier, coniferen, e.d.) en plaatselijk inheemse soorten (berk en beuk).

De plangebieden zelf hebben geen status in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000, Vogel- of Habitatrichtlijn en beschermd Natuurmonument). Ook zijn dergelijke beschermde gebieden niet in de directe omgeving aanwezig (niet binnen één kilometer afstand). Een nader onderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt dan ook niet zinvol geacht.

De plangebieden vormen geen onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Voor de ligging van de onderzoekslocatie wordt verwezen naar kaartbijlage 1. De situatietekening van het plangebied is weergegeven in kaartbijlage 2.1 en 2.2..

Het plangebied bevindt zich in kilometerhok X158 – Y414 (bron: Natuurloket).

2.2 Geplande ingrepen

In de beide deelgebieden zijn de volgende ingrepen gepland:

1. Bedrijventerrein aan de Oude Rijksweg (zie kaartbijlage 2-1):

De geplande ingreep bestaat uit de realisatie worden drie bedrijventerreinen aan de Oude Rijksweg met daarachter een geluidswal (aansluitend op bestaande houtwal oostzijde) en daarachter 3 woningen waarvan 1 reeds bestaat (zijnde de bedrijfswoning). Het bestaande bedrijf wordt in zuidelijke richting

verschoven naar nieuwe locatie. Aan de Oude Rijksweg worden drie bedrijventerreinen gerealiseerd met daarachter een geluidswal en daar achter 3 woningen waarvan 1 reeds bestaat (zijnde de bedrijfswoning).

2. Uitbreiding Hotel Nuland (zie kaartbijlage 2-2):
De geplande ingreep bestaat uit een uitbreiding van het Hotel Nuland door de aanbouw van een noordelijke vleugel richting achterzijde. Tevens worden circa 5 woningen toegevoegd in de tuin van de naastgelegen villa. Daarbij zal ruilgrond gebruikt worden als groenstrook en geluidsbuffer en de realisatie van een wadi.

De voorgenomen ontwikkeling is zodanig dat alle in dit gebied te verwachten planten en dieren zullen worden verstoord, bedreigd en/of uit hun leefgebied worden verjaagd. Een aantal van de te verwijderen bomen is kapvergunningplichtig.

2.3 Resultaten quick scan

Er wordt nader onderzoek aanbevolen naar het gebruik van het plangebied en de directe omgeving door de volgende beschermde soorten:

1. Grondgebonden zoogdieren: Steenmarter (deelgebied 1)
2. Vleermuizen: Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis en Watervleermuis
3. Reptielen en amfibieën: Kamsalamander Levendbarende hagedis en Rugstreeppad;
4. Vogels: vaste standvogels (steenuil deelgebied 1)

Voor beide deelgebieden geldt dat boven genoemde soorten mogelijk voorkomen.

2.4 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten. De wet bepaald dat er geen schade aan beschermde planten en dieren mag worden toegebracht tenzij er uitdrukkelijk toestemming voor verleend is (het "nee, tenzij" beginsel). Daarnaast erkent de wet dat alle dieren van onvervangbare waarde zijn en daarom geldt de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen en een aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd zijn.

De Flora- en faunawet heeft in die zin dan ook de nodige consequenties bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 1.

In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn.

3 Methode

3.1 Onderzoeksafbakening

Het Nader onderzoek betreft een soortgerichte inventarisatie naar vleermuizen, amfibieën en reptielen, en vaste broedplaatsen van standvogels. Er is gericht onderzoek gedaan naar aanwijzingen dat de betreffende beschermde soorten aanwezig zijn in het gebied. Indien deze aanwijzingen worden aangetroffen wordt een inschatting gemaakt van de functie en waarde van het gebied voor de betreffende soorten.

Het Nader onderzoek kan gebruikt worden als bijlage bij een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag ex. artikel 75 van de Flora en faunawet.

3.2 Methode

Aanvullend bureauonderzoek

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een nader bureauonderzoek verricht, waarbij gericht is gezocht naar aanvullende informatie en met name contact is gezocht met lokale deskundigen die actuele informatie kunnen leveren over het voorkomen van de betreffende soorten. Er is o.a. gesproken over de aanwezige flora en fauna met de huidige bewoner van deelgebied 1. De bewoner gaf aan dat twee jaar geleden er een steenuil broedde in de loods, maar deze sindsdien niet meer broedt op het terrein.

Terreininspectie

De gebruikte methode is het bij daglicht uitvoeren van een sporenonderzoek in combinatie met visuele waarnemingen. Hierbij zijn in het onderzoeksgebied terrein en bomen onderzocht op verblijfs- of nestplaatsen van vogels en vleermuizen of sporen daarvan. Tevens is op zicht, gehoor en naar sporen gezocht naar de aanwezigheid van standvogels met een vaste rust en verblijfsplaats binnen het plangebied. Dit onderzoek is zowel in de vroege ochtend als 's avonds en 's nachts uitgevoerd.

Het waarnemen en determineren van vleermuizen is eveneens in combinatie 's avonds, 's nachts en in de vroege ochtend uitgevoerd door zichtwaarnemingen in combinatie met detector-onderzoek. Er is daarbij actief gezocht naar vleermuisgeluiden en bij het horen daarvan is nagegaan om welke soorten en welke activiteit (foerageren, op vliegroute e.d.) het gaat en indien mogelijk om welke vliegrichtingen.

De gebruikte apparatuur was een Petterson D240X detector en een Petterson D200.

Vleermuisgeluiden werden opgenomen met een Edirol.

Voor de Rugstreeppad is de roep van het mannetje afgespeeld met audioapparatuur in de maand mei. Mocht de rugstreeppad binnen de grenzen van de twee deelgebieden voorkomen dan reageren de mannelijke exemplaren op dit geluid door ook te gaan roepen.

Voor de Levendbarende hagedis, de Kamsalamander en de Steenmarter is gericht gezocht op specifieke habitats die geschikt zijn voor bovengenoemde soorten in combinatie met sporenonderzoek.

Voor onderzoek naar het voorkomen van de steenuil is gebruik gemaakt van audioapparatuur om de baltsroep van het mannetje na te bootsen. Als er een territorium van een steenuilenkoppeltje aanwezig is zal het mannetje bij het afspelen van de baltsroep terugroepen of komen kijken waar de 'indringer' zich bevindt.

Het terrein is, voor zover mogelijk, tijdens de bezoeken bij daglicht doorlopen en, als daar aanleiding toe is, ook buiten de planlocatie.

Het veldonderzoek is uitgevoerd door de heer drs. A. N. de Keijzer, ing. H. Scheeringa en ir. L. A. Sluiter. Er zijn vier veldbezoeken uitgevoerd, op de volgende data:

Bezoek	Datum	Tijdstip
1 ^{ste} bezoek:	28 april 2009	(overdag)
2 ^{de} bezoek:	28 april 2009	(avond)
3 ^{de} bezoek:	15 mei 2009	(ochtend)
4 ^{de} bezoek:	18 juli 2009	(avond)

4 Resultaten

4.1 Resultaten veldonderzoek

De aantekeningen van het veldonderzoek zijn opgenomen in bijlage 3.

Vleermuizen:

Gewone dwergvleermuis: Tijdens de bezoeken zijn vleermuizen waargenomen, het betreft de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Van de Gewone dwergvleermuis zijn diverse exemplaren (circa maximaal 3) tegelijkertijd gezien. Het waargenomen gedrag bestaat voornamelijk uit foerageren boven kleinere graslandjes binnen de grenzen van beide deelgebieden. Daarbij fungeren lijnvormige elementen zoals gevels en bomenrijen als afbakening van het foerageergebied. Gedetailleerde informatie over bijvoorbeeld de exacte locatie van de waarnemingen is te vinden in bijlage 3.

Er zijn werfroepen van Gewone dwergvleermuizen gehoord, maar niet in de intensiteit dat gesproken kan worden van een paarterritorium. Dit territorium bevindt zich waarschijnlijk in de buurt, buiten het plangebied. Van een gebruik als verblijfplaats van de overige opstallen zijn geen aanwijzingen aangetroffen.

Er zijn geen andere soorten vleermuizen aangetroffen. Het is mogelijk dat niet aangetroffen vleermuissoorten het plangebied incidenteel gebruiken. Het is echter onwaarschijnlijk dat dit gebruik van groot belang is voor deze soorten aangezien ze niet zijn aangetroffen tijdens de onderhavige veldbezoeken.

Amfibieën en reptielen:

Rugstreeppad: Overdag is er gekeken naar specifiek habitat voor de rugstreeppad. Alleen op deelgebied 2 bevindt zich in de tuin van het woonhuis een relatief grote vijver die matig geschikt lijkt voor de rugstreeppad. Door het ontbreken van natuurlijke zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals te vinden bij de duinen, uiterwaarden van de grote rivieren, opgespoten terreinen, heidevelden en akkers, is het voorkomen van de rugstreeppad niet waarschijnlijk. Voor de zekerheid is in de avond van 28 april nog wel de roep nagebootst met audioapparatuur (zie veldbezoek 2). Bij het afspelen was geen respons hoorbaar.

Levendbarende hagedis: Alhoewel kleine gebieden van de deelgebieden in potentie geschikt zijn voor de levendbarende hagedis is deze soort niet aangetroffen. Er is gezocht in holletjes en op zonne-plekken waar deze hagedissensoort zich kan opwarmen. Het ontbreken van moeras, veen en zandige plekken in beide deelgebieden doen de kans op het voorkomen van de hagedis afnemen. Er zijn geen Levendbarende hagedissen aangetroffen of sporen die daar op wijzen.

Kamsalamander: Doordat het niet mogelijk was in de vijver te scheppen werd het vast stellen van het al dan niet voorkomen van de kamsalamander enigszins bemoeilijkt. Aangezien het omliggend gebied van beide deelgebieden erg gecultiveerd is en er veel bebouwing en infrastructuur aanwezig is, is de kans op het voorkomen van de soort zeer gering. Tijdens het veldwerk is gezocht onder tegels, balken en strooisellagen op mogelijke schuilplaatsen van de kamsalamander. Ook zijn er geen andere sporen aangetroffen die duiden op het voorkomen van de kamsalamander. Derhalve is de verwachting dat de kamsalamander niet voorkomt in het plangebied.

Steenmarter:

Bij de quickscan (19 januari 2009; rapportnummer 0J147) zijn in beide deelgebieden uitwerpselen gevonden van de Steenmarter. Bij het veldbezoek op 28 april zijn echter andere sporen aangetroffen die duiden op het een verblijfplaats van de Steenmarter (er zijn geen nestlocaties aangetroffen). Mogelijk worden de deelgebieden gebruikt als foerageergebied.

Steenuil:

Bij het tweede bezoek 's avonds is door dhr. A de Keijzer een steenuil aangetroffen. De steenuil was aan het foerageren boven de loods in deelgebied 1. Tijdens de veldinspectie (overdag) zijn braakballen van de steenuil aangetroffen aan de achterzijde van de loods. Deze braakballen waren volledig verweerd (zie ook foto bijlage 3), wat suggereert dat de uil de laatste tijd niet in het gebied aanwezig is.

Om onderzoek te doen naar het voorkomen van de steenuil is tevens gebruik gemaakt van audioapparatuur om de baltsroep van het mannetje na te bootsen. Als er een territorium van een steenuilenkoppeltje aanwezig is zal het mannetje bij het afspelen van de baltsroep mogelijk terugroepen of komen kijken waar de 'indringer' zich bevindt. Het afpelen van de baltsroep op verschillende locaties werd niet beantwoord door de steenuil. De toezichthouder van het terrein bevestigt dat de steenuil voorheen in de dakoverstek van de loods heeft gebroed (2 jaar geleden), maar sindsdien niet meer broedt op het terrein. Er wordt vanuit gegaan dat de steenuil incidenteel gebruikt maakt van het terrein als foerageergebied.

Er zijn tijdens het veldonderzoek geen aanwijzingen aangetroffen voor het gebruik, of voorkomen van andere bijzonder beschermde plant en diersoorten in het plangebied.

4.2 Conflictanalyse

Van de aangetroffen beschermde soorten (Gewone dwergvleermuis en Steenuil) en is een beknopte conflictanalyse van de effecten van de planontwikkeling op de aangetroffen beschermde soorten uitgevoerd. Deze analyse geeft aan of er mogelijk conflicten tussen de effecten van de ontwikkeling en de Flora en faunawet zijn en of er vervolgens aanleiding is om een ontheffing ex. artikel 75 van de Flora en faunawet aan te vragen.

Tabel 1 Conflict analyse Gewone dwergvleermuis

Netwerk van functionele deelleefgebieden en functies van landschap voor vleermuizen		Conflict bij/door aanleg	Conflict door ruimtebeslag	Conflict bij / door gebruik	Conflict bij / door beheer
	functies				
verblijfplaats	winter	nee	nee	nee	nee
	kraamkamer	nee	nee	nee	nee
	paarverblijf	nee	nee	nee	nee
	zomerverblijf	nee	nee	nee	nee
jachtgebied	jachtgebied / territorium	nee*	nee	nee**	nee**
	opportunistisch gebruikt jachtgebied	nee*	nee	nee**	nee**
	het voedselproducerend gebied	nee*	nee	nee**	nee**
vliegroute	verblijf – jachtgebied (dagelijks)	nee	nee	nee	nee
	jachtgebied- jachtgebied (dagelijks)	nee	nee	nee	nee
	verblijf – verblijf (periodiek / seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
	verblijf – winterverblijf (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
	populatie – populatie (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee
verbinding	gebied – gebied (seizoensgebonden)	nee	nee	nee	nee

* Bij uitvoering conform Algemene zorgplicht (geen werkzaamheden in de avond)

** Bij uitvoering conform Algemene zorgplicht (indien vleermuisvriendelijke verlichting wordt gebruikt)

Aangenomen is dat na de planontwikkeling foerageergebied aanwezig zal blijven in de vorm van tuinen, grasveldjes, e.d.. Wel kan buitenverlichting storend zijn voor het foerageren van Gewone dwergvleermuizen. Geadviseerd wordt deze verstoring tegen te gaan door het gebruik van afgeschermd lichtkappen, waardoor strooilicht naar de omgeving vermeden wordt. Samengevat worden geen conflicten voor de Gewone dwergvleermuis verwacht bij de verbouwing van de gevel van Hotel Nuland.

Tabel 2 Conflict analyse Steenuil

Netwerk van functionele deelleefgebieden en functies van landschap voor steenuilen		Conflict bij/door aanleg	Conflict door ruimtebeslag	Conflict bij / door gebruik	Conflict bij / door beheer
	functies				
verblijfplaats	Nestgelegenheid (holen, nestkast, e.d.)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Schuilplaatsen	nee	nee	nee	nee
jachtgebied	jachtgebied / territorium/leefgebied	nee*	nee	nee*	nee*
	opportunistisch gebruikt jachtgebied	nee*	nee	nee*	nee*
	het voedselproducerend gebied	nee*	nee	nee*	nee*
elementen	uitkijkpunten	nee**	nee	nee	nee
	oude bomen	nee**	nee	nee	nee
	grazige vegetatie	nee**	nee	nee	nee
	rommelhoekjes	nee**	nee	nee	nee
verbinding	gebied – gebied	nee	nee	nee	nee

* Bij uitvoering conform Algemene zorgplicht (geen werkzaamheden in de avond)

** Bij uitvoering conform Algemene zorgplicht (behoud steenuilvriendelijke elementen)

Aangenomen is dat na de planontwikkeling vrijwel al het foerageergebied aanwezig zal blijven in en rondom deelgebied 1 en er geen significante verstoring optreedt door de geplande bouwactiviteiten. Van belang voor de steenuil zijn de op het terrein verspreide, opgeslagen bouwmaterialen. Aangezien de steenuil de voorkeur geeft aan een "rommelige" omgeving, zoals bijvoorbeeld gestapelde stenen, houtrillen, en oude schuurtjes, wordt geadviseerd het gebied niet ineens te ontdoen van deze "rommelige" elementen. Verder is de nu aanwezige afwisseling van kort en lange vegetatie geschikt voor een goed leefgebied van de steenuil en verdient het de voorkeur deze afwisseling te behouden.

Het omliggend terrein van deelgebied twee is zeer geschikt als leefgebied voor de steenuil. Als het plangebied toch onderdeel uitmaakt van het leefgebied/foerageergebied betekent dit dat mogelijk een klein deel zijn van het totale leefgebied veranderd of verloren gaat. Echter betreft het een dermate kleine oppervlakte dat deze veranderingen niet van significante invloed zijn op het totale leefgebied. Samengevat worden er bij bouwactiviteiten op deelgebied 1 geen conflicten verwacht voor de steenuil.

5 Conclusies en Advies

5.1 Conclusie

Gewone dwergvleermuis

Tot vaste rust- en verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Belangrijke migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder.

De aangetroffen foerageerlocaties vormen een onderdeel van een aantal vergelijkbare foerageerlocaties welke in de omgeving gelegen zijn en afwisselend door de vleermuizen bezocht worden. Het is echter onwaarschijnlijk dat de aangetroffen foerageergebieden afzonderlijk belangrijk zijn voor een lokale populatie van vleermuizen. Daarnaast wordt aangenomen dat de foerageergebieden binnen de locatie na de planontwikkeling vergelijkbaar zijn met de huidige situatie. Er wordt derhalve geen conflict verwacht met de Flora- en faunawet.

Er zijn geen vliegroutes of verblijfslocaties van vleermuizen binnen de onderzoekslocatie aangetroffen.

Geconcludeerd wordt dat het plangebied gebruikt wordt door Gewone dwergvleermuizen (tabel 3 soorten Flora- en faunawet) als foerageergebied. Aangezien de geplande ontwikkelingen in beide deelgebieden geen invloed hebben op het areaal foerageergebied wordt geen verstoring verwacht voor de dwergvleermuis. Aanbevolen wordt verstoring door licht tegen te gaan door het gebruik van afgeschermd lichtkappen, waardoor strooilight naar de omgeving vermeden wordt.

De buitenverlichting die mogelijk in de nieuwe situatie aangelegd gaat worden kan een negatief effect hebben op vleermuizen. Voor de Gewone dwergvleermuis zal verlichting niet direct verstorend werken. Desalniettemin is verstoring mogelijk, ook van andere soorten die wellicht het plangebied doorkruisen of dat in de toekomst gaan doen.

Gezien bovenstaande met betrekking tot de Flora en faunawet geen ontheffing ex. artikel 75 voor vleermuizen.

De steenuil

De steenuil is éénmaal waargenomen in deelgebied 1 foeragerend rondom een loods. In latere bezoeken aan dit deelgebied zijn geen sporen meer aangetroffen die duiden op recent voorkomen van de soort. Ook was er geen respons op het nabootsen van de baltsroep. Derhalve wordt aangenomen dat het voorkomen van de steenuil incidenteel van aard is. Aangezien het omliggend gebied van deelgebied 1 getypeerd kan worden als kleinschalig agrarisch cultuurlandschap en daarmee geschikt als leefgebied voor de steenuil zal er geen significante verstoring plaats vinden op het leefgebied van de steenuil. Geadviseerd wordt om het "rommelige" karakter van het terrein niet ineens te doen verdwijnen zodat de steenuil tijd krijgt om aan veranderingen te wennen.

Gezien bovenstaande met betrekking tot de Flora en faunawet geen ontheffing ex. artikel 75 voor steenuilen.

Overige soorten

Van overige bijzonder beschermde soorten en situaties, waaronder de Steenmarter, zijn geen aanwijzingen van aanwezigheid binnen het plangebied vastgesteld. In Bijlage 3 zijn de resultaten van het Nader onderzoek visueel weergegeven.

5.2 Advies:

Hoewel tijdens de veldinspecties geen broedlocaties van vogels op het plangebied zijn aangetroffen, is niet uit te sluiten dat deze er wel zijn of in de toekomst zullen komen. In het algemeen wordt geadviseerd om versturende werkzaamheden uitsluitend buiten het broedseizoen (ongeveer tussen 15 maart en 15 juli, afhankelijk van soort en locatie) uit te laten voeren. In het kader van de algemene zorgplicht wordt het werken volgens de Natuurkalender ([www. Natuurkalender.nl](http://www.Natuurkalender.nl)) geadviseerd.

Daarnaast wordt geadviseerd in de plannen enkele aspecten van de aanwezige natuurwaarden aandacht te geven.

Behouden en verbetering van bestaande elementen

Het heeft de voorkeur dat lijnvormige elementen blijven bestaan of worden versterkt en indien niet mogelijk worden aangelegd. Versterking van deze lijnwerking kan gerealiseerd worden door bijvoorbeeld het aanplanten van bomenrijen.

Het heeft de voorkeur dat binnen het plangebied of daarbuiten ruigtes aanwezig blijven die als foerageergebied voor vleermuizen kunnen dienen.

Het heeft de voorkeur dat in deelgebied 2 enkele elementen die gunstig zijn voor de steenuil (rommelhoekjes, steen stapels, uitkijkposten, afwisseling grazige vegetatie, etc) niet ineens verwijderd worden, maar geleidelijk.

Maatregelen licht

Om verstoring door licht zoveel mogelijk te beperken kan voor de buitenverlichting speciale armaturen gebruikt worden die zeer weinig licht naar boven uitstralen.

6 Literatuur

Broekhuizen, S., Hoekstra, N., Laar, V. van, Smeenk, C., Thijssen, J.B.M., 1992, *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dijkstra, V., 1998, *Belangrijke zoogdiergebieden in Nederland*, Mededeling 37 VZZ, Utrecht.

Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers (red.), 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV, Utrecht.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501, *Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2004.

RAVON, 2005, Ravon no. 20 p.46-62, *Waarnemingenoverzicht 2004 & 2005*, Ravon, Nijmegen

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002, *Atlas van de Nederlandse broedvogels, 1998 – 2000. Nederlandse Fauna 5*, Nationaal Natuurhistorisch Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey Nederland, Leiden

Vleermuizen en Planologie, syllabus. H. Limpens, VZZ en Eco Consult 2006.

STONE (STeenuilenOverleg NEderland-STONE)

Internetbronnen:

1. <http://www.natuurloket.nl>
2. <http://www.naturalis.nl/>
3. <http://www.soortenregister.nl/>
4. <http://www.minlnv.nl/>
5. <http://www.Provincie Gelderland.nl/>
6. <http://www.Vogelbescherming.nl/>
7. www.steenuil.nl

Opgesteld door: Ir. L. A. Sluiter 	Akkoord bevonden door: Drs. A. de Keijzer
--	---

Bijlagen

Bijlage 1: Wetgeving

Flora- en faunawet

Ecologische woorden spelen in toenemende mate een rol bij de ruimtelijke planvorming en ruimtelijke ingrepen. Zo is per 1 april 2002 de Flora- en faunawet in werking getreden. De wet sluit aan op Europese natuurregeling en is gericht op soortbescherming.

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal planten- en diersoorten en gaat uit van het "nee, tenzij"- beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Samengevat kan worden gesteld dat alle vogels, zoogdieren, amfibieën en reptielen beschermd zijn. Wel geldt er een klein aantal uitzonderingen voor zeer algemene soorten als Huismuis, Bruine rat en Zwarte rat. Bovendien is een beperkt aantal, meest zeldzame planten, vlinders, libellen, vissen en ongewervelden beschermd.

In de praktijk betekent dit dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. De Flora- en faunawet heeft in de zin dan ook de nodige consequenties bij ruimtelijke ingrepen zoals de voorgestelde planvorming.

Flora

Met betrekking tot beschermde, inheemse planten in relatie tot hun groeiplaats is het verboden deze planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onttwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Fauna

Bepalingen in deze wet ten aanzien van dieren in hun natuurlijke leefomgeving kunnen worden samengevat als:

- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Het is verboden eieren van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Het planvormingsproces en de Flora- en faunawet

Genoemde bepalingen zijn niet nieuw. Vergelijkbare bepalingen waren ook reeds opgenomen in de Natuurbeschermingswet en de Vogelwet 1936. Wanneer u als initiatiefnemer plannen ontwikkelt voor ruimtelijke ingrepen of voornemens hebt dergelijke werkzaamheden uit te (laten) voeren, is het raadzaam vooraf te toetsen of de geplande werkzaamheden mogelijk nadelige gevolgen hebben voor Aanwezige flora en fauna in het plangebied. In beginsel bent u daarvoor als initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Tijdens het plannen van de werkzaamheden dienen de volgende zaken in kaart gebracht te worden.

- Welke beschermde planten- en diersoorten komen in en nabij het plangebied voor ?
- Leidt het realiseren van het plan of de uitvoering van de geplande werkzaamheden tot handelingen die in strijd zijn met de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet met betrekking tot planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- Kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig worden aangepast dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden?
- Is om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten een ontheffing (ex. Art. 75 van de Flora- en faunawet) vereist?

De ontheffing

Ten behoeve van de planrealisatie kan het noodzakelijk zijn om ontheffing aan te vragen in verband met de (voorgenomen) overtreding van de in paragraaf 2.1 genoemde verbodsbepalingen. Per 23 februari 2005 is de regelgeving rondom de ontheffingsaanvraag (artikel 75) door middel van een nieuwe AMvB gewijzigd. Hierbij worden drie beschermingsregimes onderscheiden.

Categorie 1. Algemene soorten

Voor de soorten in deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet bij onder meer ruimtelijke ontwikkelingen. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

In deze categorie vallen onder meer algemeen voorkomende zoogdiersoorten als mol, konijn, en amfibieën als bruine kikker en gewone pad.

Categorie 2. Overige soorten

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling voor de soorten in categorie 2 als wordt gewerkt volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector / belangenorganisatie of initiatiefnemer worden opgesteld en ter goedkeuring aan het Ministerie van LNV worden voorgelegd. Zolang er geen gedragscode is, dient in meest situaties een ontheffing te worden aangevraagd. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

In deze categorie vallen alle vogelsoorten en een kleine groep van minder algemene diersoorten als eekhoorn en steenmarter.

Categorie 3. Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn & Soorten bijlage 1 AMvB

Voor de soorten in deze categorie dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Ook met een gedragscode kan geen vrijstelling worden verkregen. Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een bij de wet genoemd belang. (dit betreft een limitatieve lijst van ander gespecificeerde belangen)?
2. er is geen alternatief aanwezig voor de gewenste ingreep?
3. er wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort?

In deze categorie zijn zeldzame en kwetsbare soorten opgenomen. Dit betreft onder meer alle vleermuissoorten, zeldzame amfibieën en reptielen, een grote groep vlinders en libellen en enkele plantensoorten.

Bijlage 2: Zorgplicht

algemene zorgplicht, art. 2 Ff-wet (LNV 2005):

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor *alle* (en dus niet alleen bescherm-de) in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. Die zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is:
 - dergelijk handelen achterwege te laten waar dit in redelijkheid kan worden geveegd;
 - dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden geveegd om die gevolgen te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Een onderdeel van de Flora- en faunawet is dat de initiatiefnemer invulling moet geven aan de zorgplicht ten aanzien van beschermde planten en dieren. Dit geldt zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden als ten aanzien van het ontwerp. Geadviseerd wordt om in het ontwerp rekening te houden met de realisatie van nieuw biotoop in de vorm van bijvoorbeeld groenvoorzieningen en waterpartijen. De zorgplicht betekent ook dat gedurende de werkzaamheden rekening gehouden wordt met de beschermde soorten om schade aan deze soorten te voorkomen en de effecten zoveel mogelijk te beperken.

De in de bijlage 1 genoemde wetswijziging (AMvB 501) heeft betrekking op de ontheffingsplicht (artikel 75 van de Flora- en faunawet). Deze wijziging houdt onder meer in, dat voor een aantal algemeen in Nederland voorkomende beschermde soorten een vrijstelling op de ontheffingsaanvraag geldt, mits de zorgplicht in acht wordt genomen. Dit betekent dat, ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen, men wel verplicht blijft om bijvoorbeeld het voortplantingsseizoen te ontzien, of vóórdat werkzaamheden starten, dieren te verjagen of weg te vangen (en elders uit te zetten) om te voorkomen dat natuurschade in het kader van art. 9 t/m 11 zal ontstaan. Dus ook voor soorten die onder de vrijstelling vallen dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Een ontheffing hierop is niet mogelijk. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen (dat voor de meeste soorten loopt van maart tot en met juli) uitgevoerd mogen worden.

Voor de verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen, belangrijk leef- of foerageergebied van vogels buiten het broedseizoen kan een ontheffing noodzakelijk zijn. Het betreft hierbij dan over het algemeen horsten, nesten of kolonieplaatsen die jaarrond gebruikt worden. Hieronder kan ook leef- en/of foerageergebied vallen van zeer plaatstrouwe soorten, zoals uilen.

Bijlage 3: Resultaten onderzoek

Veldverslag NO Nuland twee deellocaties

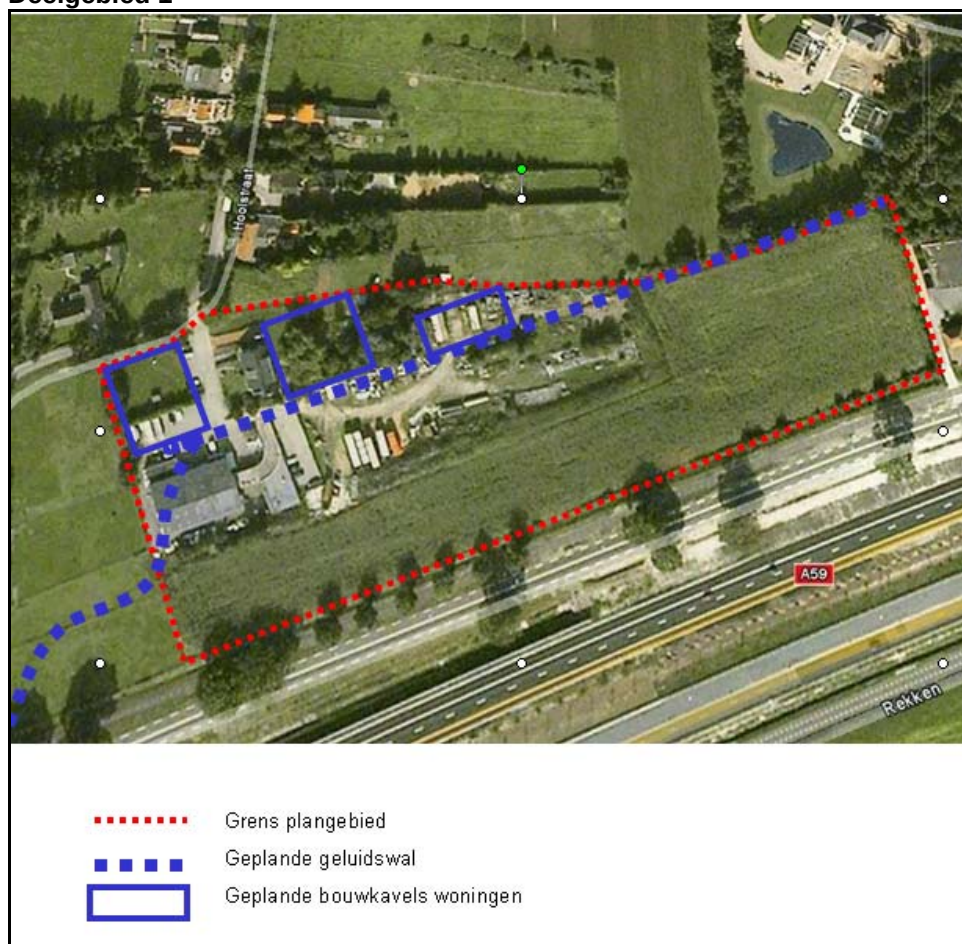
Overzicht veldbezoeken:

1 ^{ste} bezoek:	28 april 2009	(overdag)
2 ^{de} bezoek:	28 april 2009	('s avonds)
3 ^{de} bezoek:	15 mei 2009	('s ochtends)
4 ^{de} bezoek:	18 juli 2009	('s avonds)

Methode:

Het onderzoeksgebied bestaat uit twee deelgebieden (Deelgebied 1 en 2; zie luchtfoto's).

Deelgebied 1

Figuur 1 Luchtfoto deelgebied 1

Deelgebied 1 heeft een oppervlakte van circa 3,3 hectares.
Op de locatie bevinden zich een oude loods, parkeergelegenheden, en opslag van o.a. bouwmaterialen.

Deelgebied 2

Figuur 2 Luchtfoto deelgebied 2

Deelgebied 2 heeft een oppervlakte van circa 2,5 hectares. Op de locatie bevinden zich een woonhuis met grote tuin met vijver en grasveld met verspreid wat bouwmaterialen. Aangrenzend bevindt zich het Van der Valk hotel Nuland.

Tijdens het veldbezoek zijn de terreinkenmerken beoordeeld. Deze beoordeling is gericht op potentieel te verwachten beschermde flora- en faunasoorten en specifiek voor het voorkomen van en het gebruik maken door vleermuizen, Rugstreeppad, Kamsalamander, Levendbarende hagedis en Steenmarter. De beoordeling heeft plaats gevonden door middel van een algemene veldverkenning en richt zich op de natuurwaarden van het primaire plangebied en de directe omgeving (invloedsfeer van te verrichten werkzaamheden).

Hierbij is het gehele plangebied (de twee deelgebieden) en de directe omgeving doorlopen, zodat alle verschillende terreintypen bezocht zijn. Er zijn in totaal 4 veldbezoeken geweest waarvan 1 overdag, 2 in de avond en 1 op de vroege ochtend.

Voor de vleermuisinventarisatie is hierbij is met detectoren (Pettersen D200 en DX240) gezocht naar rondvliegende exemplaren. Bij het waarnemen daarvan is gedrag en vliegrichting bepaald en gedetermineerd welke soorten het betreft. Tevens zijn, indien van toepassing, de opnamen van de DX240 digitaal opgeslagen met een wave recorder (Edirol), om vervolgens deze geluiden te kunnen analyseren en determineren met software (Batsound).

Voor de Rugstreeppad is de roep van het mannetje afgespeeld met een audioapparatuur in de maand mei. Mocht de rugstreeppad binnen de grenzen van de twee deelgebieden voorkomen dan reageren de mannelijke exemplaren op dit geluid door ook te gaan roepen.

Voor de Levendbarende hagedis, de Kamsalamander en de Steenmarter is gericht gezocht op specifieke habitats die geschikt zijn voor bovengenoemde soorten in combinatie met sporenonderzoek.

Voor onderzoek naar het voorkomen van de steenuil is gebruik gemaakt van audioapparatuur om de baltsroep van het mannetje na te bootsen. Als er een territorium van een steenuilenkoppeltje aanwezig is zal het mannetje bij het afspelen van de baltsroep terug roepen of komen kijken waar de 'indringer' zich bevindt.

Het veldonderzoek is uitgevoerd door drs. A. de Keijzer, ing. H. Scheeringa en ir. L. Sluiter.

Verslaglegging veldbezoeken

1 ^{ste} bezoek:	28 april 2009	(overdag)
2 ^{de} bezoek:	28 april 2009	('s avonds)
3 ^{de} bezoek:	15 mei 2009	('s ochtends)
4 ^{de} bezoek:	18 juli 2009	('s avonds)

1ste bezoek: 28 april 2009 overdag

Bezoek overdag start rond 13:30 en duurt tot 17:45

Conditie:

- Zonsopkomst 06:14 Zonsondergang 20:59
- Bewolkt weer, temperatuur 13 graden; wind 2,5 m/s ZZO

Waarnemers: A. De Keijzer; H. Scheeringa

Tijdens het eerste bezoek dat overdag plaats vond is gericht gezocht naar soortspecifieke habitats, sporen en andere aanwijzingen die mogelijk duiden op het voorkomen van de Steenmarter, Rugstreeppad, Levendbarende hagedis en Kamsalamander.

Steenmarter: Bij de quickscan (19 januari 2009; rapportnummer 08J147) zijn in beide deelgebieden uitwerpselen gevonden van de Steenmarter. Bij het veldbezoek op 28 april zijn geen uitwerpselen of andere sporen aangetroffen die duiden op het verblijfslocaties van de Steenmarter.

Rugstreeppad: Overdag is er gekeken naar specifiek habitat voor de rugstreeppad. Alleen op deelgebied 1 bevindt zich in de tuin van het woonhuis een relatief grote vijver. Door het ontbreken van zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de duinen, uiterwaarden van de grote rivieren, opgespoten terreinen, heidevelden en akkers en het ontbreken van dynamiek is het voorkomen van de rugstreeppad uitgesloten. Voor de zekerheid is in de avond nog wel het de roep nagebootst met audioapparatuur (zie veldbezoek 2).

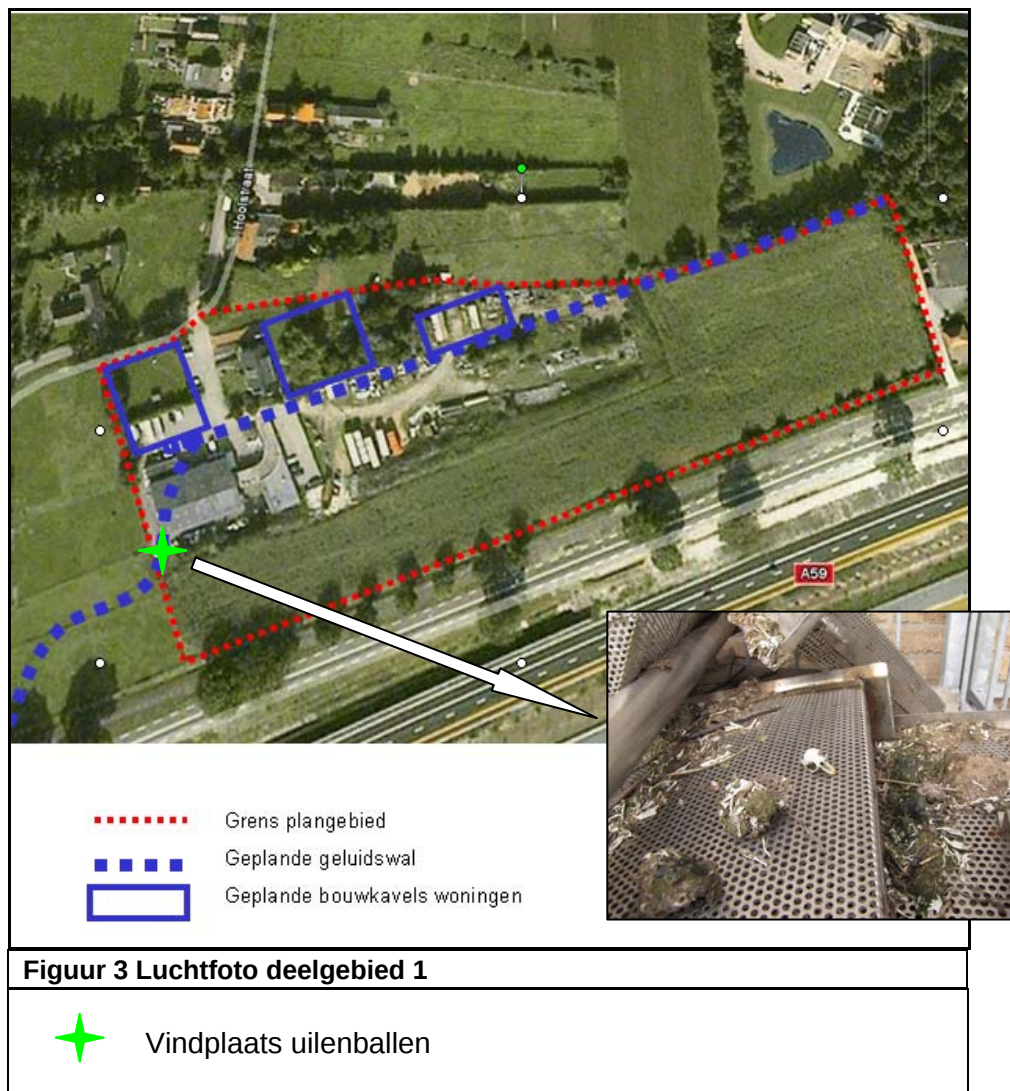
Levendbarende hagedis: Alhoewel kleine gebieden van de deelgebieden in potentie geschikt zijn voor de levendbarende hagedis is deze soort niet aangetroffen. Er is gezocht in holletjes en op zonneplekken waar deze hagedissensoort zich kan opwarmen. Het ontbreken van moeras, veen en zandige

plekken in beide deelgebieden doen de kans op het voorkomen van de hagedis afnemen. Er zijn geen Levendbarende hagedissen aangetroffen of sporen die daar op wijzen.

Kamsalamander: Doordat het niet mogelijk was in de vijver te scheppen werd het vast stellen van het al dan niet voorkomen van de kamsalamander enigszins bemoeilijkt. Aangezien het omliggend gebied van beide deelgebieden erg gecultiveerd is en er bebouwing en infrastructuur aanwezig is, is de kans op het voorkomen van de soort erg gering. Tijdens het veldwerk is gezocht onder tegels, balken en strooisellagen op mogelijk schuilplaatsen van de kamsalamander. Er zijn geen sporen aangetroffen die duiden op het voorkomen van de kamsalamander.

Standvogels: Tijdens de veldinspectie overdag zijn braakballen van de steenuil aangetroffen in deelgebied 1. Deze braakballen waren volledig verweerd (zie figuur 3), wat suggereert dat de uil de laatste tijd niet in het gebied aanwezig is. Besloten wordt bij een volgend avondbezoek de roep van de steenuil na te bootsen met audioapparatuur, om zodoende te verifiëren of de soort nog steeds gebruikt maakt van deelgebied 1. Er zijn geen nestlocaties van standvogels aangetroffen.

Er zijn geen andere strikter beschermde flora en fauna aangetroffen binnen de grenzen van beide deelgebieden.

2de bezoek: 28 april 2009 avond

Bezoek in de avond start rond 19:35 tot 22:00, vleermuisonderzoek

Conditie:

- Zonsopkomst 06:14 Zonsondergang 20:59
- Bewolkt weer, temperatuur 10 graden; wind 2,3 m/s ZZO

Waarnemers: A. De Keijzer; H. Scheeringa

In beide deelgebieden zijn vleermuizen aangetroffen. Het betreft in beide deelgebieden de Gewone Dwergvleermuis. Andere soorten vleermuizen zijn binnen de grenzen van het plangebied niet aangetroffen. In totaal zijn maximaal 3 individuen geteld. Bij deelgebied zijn de waarneming verspreid over het terrein (zie figuur 5). Bij deelgebied 2 zijn de meeste waarnemingen gedaan aan de achterzijde van enkele hotelkamers (zie figuur 6).

Ook rondom diverse grote bomen werden zowel de Gewone dwergvleermuis vast gelegd. Er zijn geen uitvliegende vleermuizen waargenomen, echter is het mogelijk dat de Gewone Dwergvleermuis gebruik maakt van de gevel als verblijfslocatie. Een volgende veldinspecties kunnen hier mogelijk een antwoord op bieden.

In Deelgebied 1 is door middel van audioapparatuur het baltsroep van de steenuil nagebootst. Als de steenuil een territorium heeft in deelgebied 1 is de kans groot dat het mannetje tijdens de broedperiode terug begint te roepen of een kijkje komt nemen wie deze (fictieve) indringer is. Bij het afspelen van het geluid zijn geen waarnemingen gedaan van de steenuil. Ook zijn er geen indicatie aangetroffen dat andere standvogels de deelgebieden gebruiken als nestlocatie. Ook bij het afspelen van de roep van de rugstreeppad werd op beide deelgebieden geen respons gehoord.

Tabel 1 Resultaten vleermuiswaarnemingen 28 april 2009 deelgebied 1

Gd = Gewone dwergvleermuis

Header	Name	Description	Position	Soort	Activiteit
Waypoint	1	13-MEI-09 21:28:51	N51 43.462 E5 27.124	Gd	foeragerend
Waypoint	2	13-MEI-09 21:53:57	N51 43.462 E5 27.130	Gd	vliegt naar westen
Waypoint	3	13-MEI-09 21:56:13	N51 43.459 E5 27.093	Gd	vliegt rond loods
Waypoint	4	13-MEI-09 22:04:51	N51 43.457 E5 27.111	Gd	foeragerend

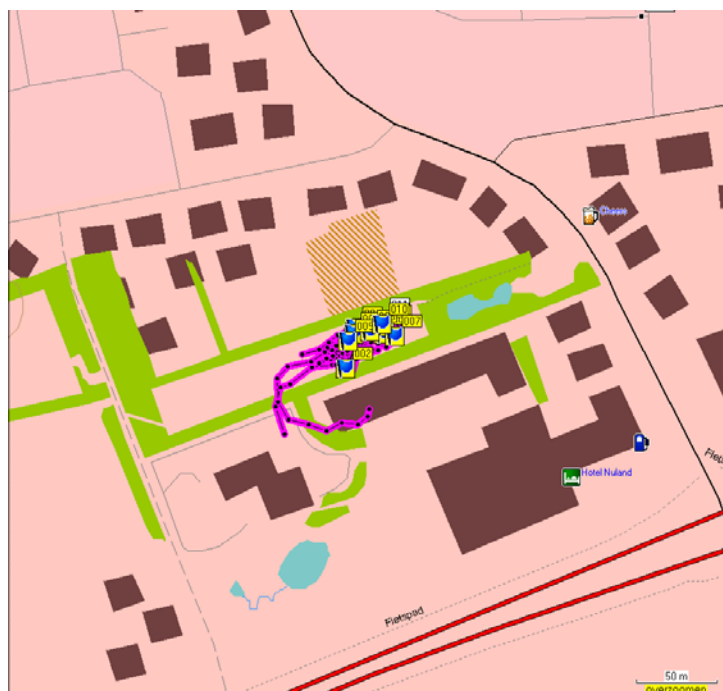

Figuur 5 Resultaten vleermuizen 28 april 2009 Deelgebied 1

Tabel 2 Resultaten vleermuiswaarnemingen 28 april 2009 deelgebied 2

Gd = Gewone dwergvleermuis

Header	Name	Description	Position	Soort	Activiteit
Waypoint	2	28-4-2009 21:12	N51 43.270 E5 26.189	start	
Waypoint	3	28-4-2009 21:46	N51 43.282 E5 26.209	Gd	vliegt naar westen
Waypoint	4	28-4-2009 21:52	N51 43.284 E5 26.194	Gd	vliegt voor gevel hotel
Waypoint	5	28-4-2009 21:58	N51 43.284 E5 26.210	Gd	foeragerend
Waypoint	6	28-4-2009 21:59	N51 43.282 E5 26.193	Gd	foeragerend
Waypoint	7	28-4-2009 22:02	N51 43.281 E5 26.215	Gd	foeragerend
Waypoint	8	28-4-2009 22:03	N51 43.283 E5 26.202	Gd	foeragerend
Waypoint	9	28-4-2009 22:11	N51 43.280 E5 26.190	Gd	werfroep
Waypoint	10	28-4-2009 22:12	N51 43.285 E5 26.208	Gd	werfroep
Waypoint	11	28-4-2009 22:18	N51 43.270 E5 26.189	Gd	foeragerend

Figuur 6 Resultaten vleermuizen 28 april 2009 Deelgebied 2

3de bezoek: 15 mei 2009 ochtend

Bezoek ochtend vanaf ca. 4:30 vleermuisinventarisatie.

Conditie:

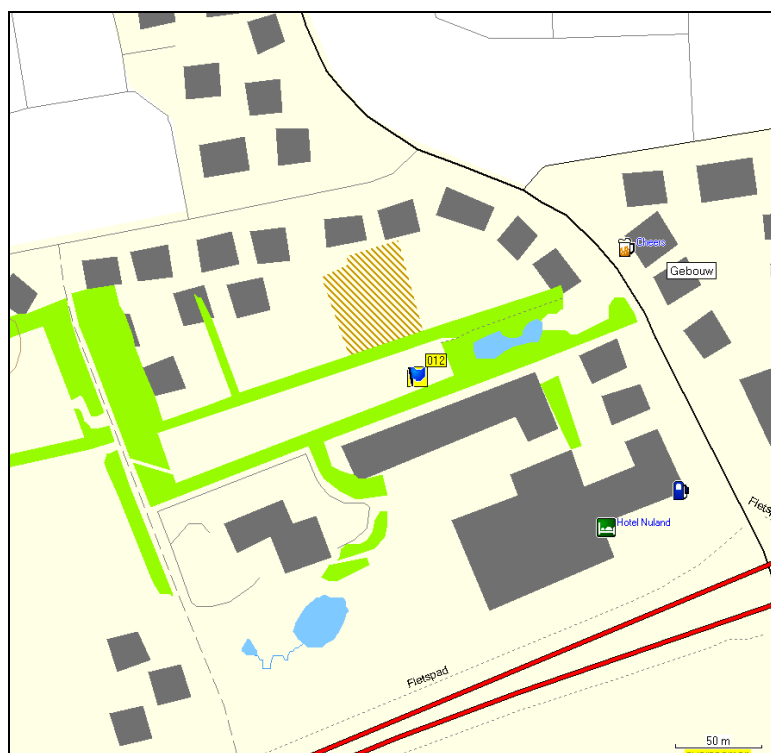
- Zonsopkomst 05:44 Zonsondergang 21:27
- Halfbewolkt droog weer, temperatuur circa 17 graden. Wind 3,0 m/s Z

Waarnemers: H. Scheeringa; L. Sluiter

Vanaf 4:40 is er 1 Gewone dwergvleermuis geweest die constant bij een de achtergevel van de hotelkamers foerageerde in deelgebied 2. Om ca. 5:20 verdwenen deze tussen bomen in noordelijke richting. Er was geen sprake van in of uitvliegen bij de gevel en kan er gesteld worden dat het geen verblijfplaats is van de gewone dwergvleermuis. In deelgebied 1 zijn geen waarnemingen gedaan. Er is geen zwermactiviteit waargenomen.

Tabel 4 Resultaten vleermuiswaarnemingen 15 mei 2009 deelgebied 2

Header	Name	Description	Position	Soort	Activiteit
Waypoint	12	15-5-2009 4:46	N51 43.270 E5 26.189	start	foeragerend

Figuur 7 Resultaten vleermuizen 15 mei 2009 Deelgebied 2

4de bezoek: 18 juli 2009 avond

Bezoek avond vanaf ca 21:15 uur vleermuisinventarisatie.

Conditie:

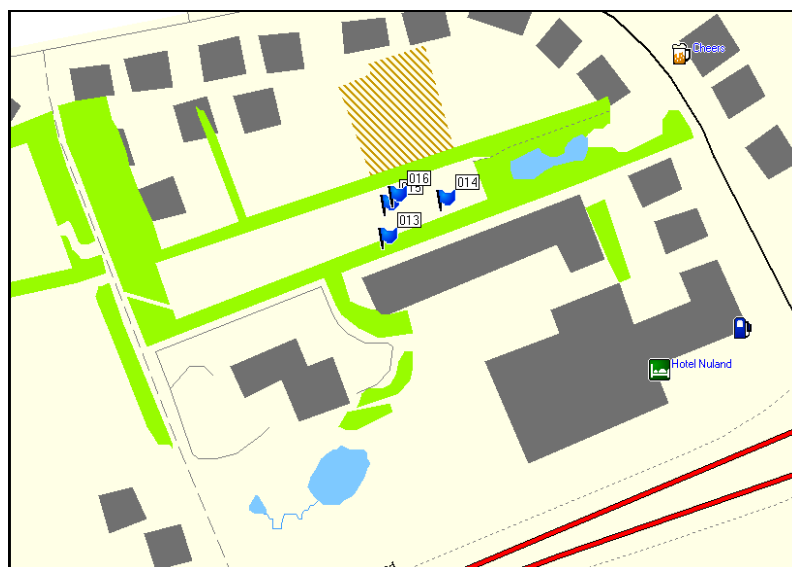
- Zonsopkomst 05:39 Zonsondergang 21:49
- Bewolkt droog weer, temperatuur circa 19 graden. Wind 4,6 m/s uit het NO.

Waarnemers: L. Sluiter; H. Scheeringa.

Er is geen zwermactiviteit waargenomen. Er zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen aangetroffen. Wederom zijn enkele foeragerende Gewone dwergvleermuizen aangetroffen aan de achterzijde van de hotelkamers in deelgebied 2 (zie figuur 8). Zij kwamen aanvliegen vanuit noordelijke richting (tussen de bomen door, vanuit volkstuincomplex). In deelgebied 1 zijn geen waarnemingen verricht.

Tabel 5 Resultaten vleermuiswaarnemingen 18 juli 2009

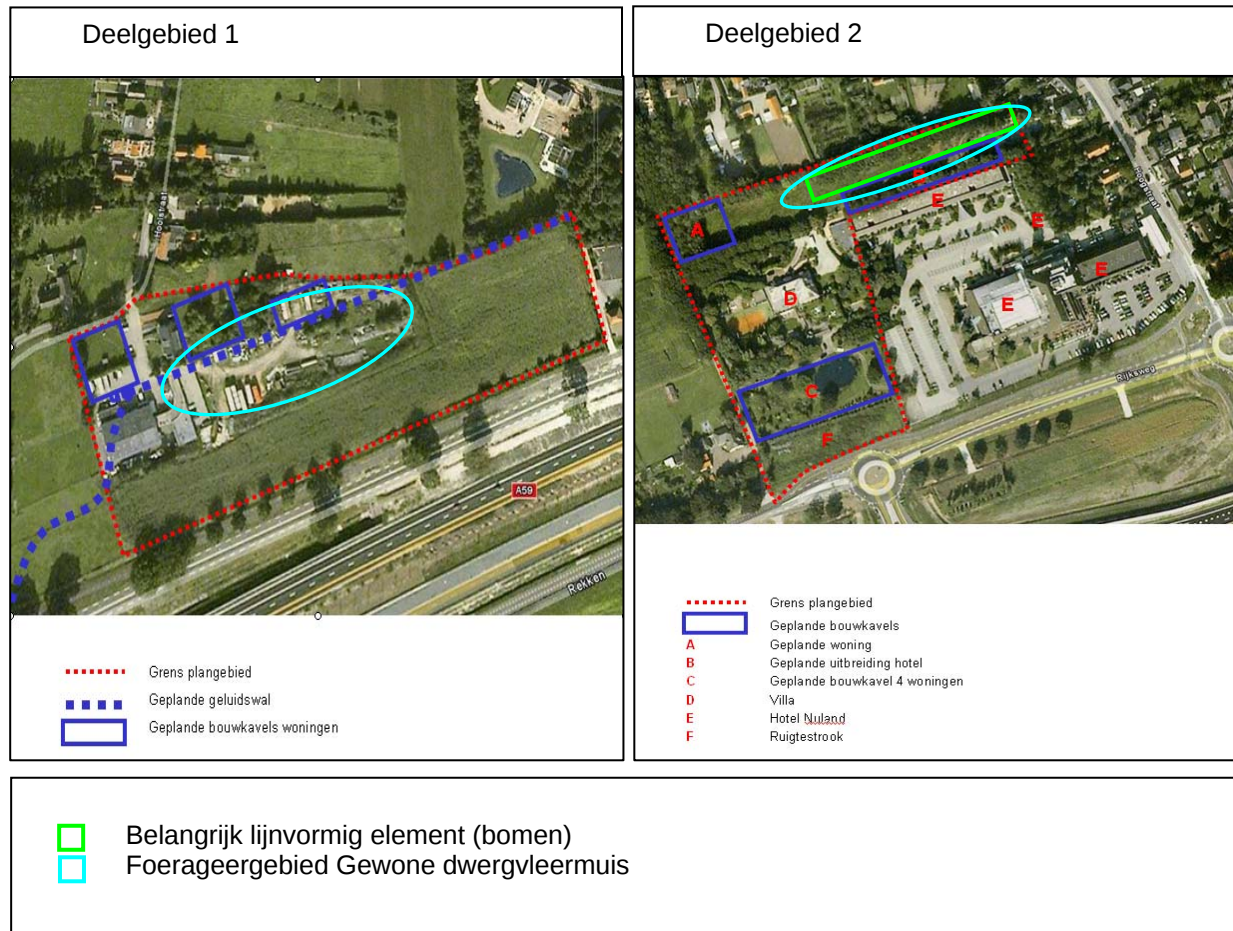
Header	Name	Description	Position	Soort	Activiteit
Waypoint	13	18-7-2009 21:55	N51 43.285 E5 26.211	Gd	foeragerend
Waypoint	14	18-7-2009 22:04	N51 43.282 E5 26.193	Gd	-
Waypoint	15	18-7-2009 22:14	N51 43.280 E5 26.215	Gd	foeragerend
Waypoint	16	18-7-2009 22:26	N51 43.283 E5 26.203	Gd	foeragerend

Figuur 8 Resultaten vleermuizen 18 juli 2009 Deelgebied 2

Conclusie:

In onderstaande luchtfoto zijn de resultaten van het nader onderzoek schematisch weergegeven.

Figuur 9 Schematische weergave resultaten vleermuizen deelgebieden 1 en 2

Het hele plangebied (beide deelgebieden) worden gebruikt als fourageergebied door de Gewone dwergvleermuis. Voor deelgebied 1 geldt dat er alleen waarnemingen zijn gedaan in het voorjaar en er geen waarnemingen zijn verricht bij de twee latere bezoeken. Deelgebied 2 wordt intensiever gebruikt als foerageergebied en dan met name aan de achterzijde van enkele hotelkamers. Hier ligt een veldje met ingesloten tussen de gevel van het hotel en enkele bomen. De Gewone vleermuis kwam is hier bij elk bezoek foeragerend aangetroffen. De gevel wordt niet gebruikt als verblijfplaats.

Gezien het ontbreken van waarnemingen van zwermgedrag en aanvliegen individuen bij de gevel (op de luchtfoto aangeven locaties) zijn een zomerverblijf en kraamverblijf uitgesloten. Er bij beide deelgebieden voldoende geschikt foerageergebied in de nabij omgeving.

De steenuil is na de eerste waarneming en de vondst van "oude" braakballen niet meer waargenomen of gehoord. Als er een territorium aanwezig zou zijn in deelgebied 1 dan zou het mannetje hebben gereageerd op de afspelen van de baltsroep. Niet uitsloten kan worden dat de steenuil sporadisch gebruikt maakt van een deelgebied 1. Ook hier geldt dat er voldoende geschikt leefgebied (kleinschalig agrarisch cultuurlandschap) voor steenuilen is in de nabije omgeving.

Bijlage 4: Soortspecifieke informatie

Gewone dwergvleermuis

Pipistrellus pipistrellus

WETGEVING en BELEID

EU-regelingen

Habitatrichtlijn

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
	Microchiroptera	soort van Bijlage IV Publicatieblad van de Europese Unie L 236 van 23.9.2003 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV) <i>Alle soorten</i>	

Internationale verdragen en overeenkomsten

Bern-conventie

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
	Pipistrellus pipistrellus	soort van appendix III Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Appendix III (selectie Nederlandse soorten: LNV)	

Bonn-conventie

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
	Vespertilionidae	soort van Appendix II Convention on Migratory Species, Appendix 2 (selectie Nederlandse soorten: LNV) <i>spp. (only European populations)</i>	

Bats Agreement

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
	Pipistrellus pipistrellus	soort van Annex 1 Agreement on the Conservation of Populations of European Bats, Annex 1 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV)	

Wetgeving

Flora- en faunawet

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	beschermde soort als bedoeld in artikel 3 en 4 Staatscourant 2001, 220, bijlage 1	artikel 4.1.a

[soort waarvoor een prepareerverbod geldt, als bedoeld in artikel 64.1](#)

Staatsblad 2000, 524, artikel 8.c

[beschermde soort waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets](#)

niet gepubliceerd

soort van *Habitatrichtlijn*, bijlage IV

Beleid

Doelsoortenlijst

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	soort van Doelsoortenlijst Handboek Natuurdoeltypen, bijlage 3 (Ministerie van LNV, 2001)	I

Soortbeschermingsplannen

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	soort van uitgevoerd Soortbeschermingsplan Vleermuisbescherming: verleden, heden en toekomst (Ministerie van L&V, 1988)	

Signalering

Netwerk Ecologische Monitoring

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Gewone dwergvleermuis		gemonitorde soort Landelijke natuurmeetnetten van het NEM in 2004 (CBS, 2005) <i>weinig in de getelde objecten te vinden</i>	extra soort Meetnet vleermuizen in winterverblijven

ECOLOGIE

6.1.1.1 Naamgeving

Nederlands Gewone dwergvleermuis
Wetenschappelijk Pipistrellus pipistrellus

6.1.1.2 Soortgroep

Nederlands [Zoogdieren](#)
Wetenschappelijk [Mammalia](#)

6.1.1.3 Voorkomen

Wijze van voorkomen regelmatige voortplanter
Trend (voortplanting) niet afgenomen
Publicatiebron trend Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland; basisdocument (VZZ, 1994)

Zeldzaamheid (voortplanting) algemeen

Publicatiebron zeldzaamheid Rode Lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland;
basisdocument (VZZ, 1994)

6.1.1.4 Beschrijving

Veel mensen zullen de **gewone dwergvleermuis** (*Pipistrellus pipistrellus*) kennen als de kleine, grillig fladderende, vleermuis die ze 's avonds boven de tuin of de straat zien vliegen. In vrijwel elk dorp of stad is wel ergens een verblijfplaats, meestal in rustige buitenwijken of randen van de bebouwde kom, maar soms ook in drukke stadscentra. Van de vijf Europese soorten uit het geslacht *Pipistrellus* van de familie Vespertilionidae, komen in Nederland de gewone dwergvleermuis (*P. pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*P. nathusii*) voor. De gewone dwergvleermuis is een zeer kleine, roestbruine tot donkerbruine vleermuis met donkerbruine of zwarte oren, een romplengte van niet meer dan vijf cm en een gewicht van 3,5 tot 8 gram. De naar verhouding lange, smalle vleugels (spanwijdte 18 tot 24 cm) maken dat ze in de vlucht groter lijken dan ze zijn. De soort kan verward worden met de ruige dwergvleermuis, maar is iets kleiner en lichter van kleur en heeft geen beharing op de bovenzijde van de staartvlieghuid en op de onderzijde van de dijbenen.

6.1.1.5 Ecologie

De gewone dwergvleermuis leeft in gesloten tot half open landschappen, in kleinschalige landbouwgebieden, in dorpen, steden, parken en tuinen. Deze vleermuis jaagt relatief snel, is wendbaar in een grillige vlucht met veel bochten en lussen, en vliegt daarbij op enige afstand (1 tot 8 m) langs de vegetatie, op een hoogte van gemiddeld 2 tot 5 m, maar soms wat hoger. Het dier jaagt in de beschutting van opgaande vegetatie, binnen de bebouwing in tuinen en bij straatlantaarns, boven water, in bossen en langs bosranden, in en langs lanen, bomenrijen, singels, houtwallen en holle wegen. De gewone dwergvleermuis vangt kleine prooidieren uit de lucht met behulp van zijn vleugels en staartvlieghuid, waarbij vooral muggen, dansmuggen, maar ook schietmotten, haften, gaasvliegen, nachtvinders en soms kleine kevers worden gegrepen. Gedurende het hele jaar worden vooral gebouwen als verblijfplaats gebruikt. Begin mei groeperen de vrouwtjes zich in kraamkolonies, die een netwerk aan verblijfplaatsen bewonen. In de kraamkamers worden de jongen geboren en grootgebracht. Ieder vrouwtje krijgt één jong per jaar. De verblijfplaatsen worden in spouwmuren gevonden, maar ook achter betimmering en daklijsten of onder dakpannen. De aantallen dieren in een verblijfplaats binnen het netwerk van een kraamkolonie kan variëren van enkele tientallen tot meer dan tweehonderd. Gewone dwergvleermuizen gebruiken de verblijfplaatsen van het netwerk plaatstrouw, maar verhuizen daarbinnen vaak. Al na enkele dagen worden ook de jongen mee verhuisd. Mannetjes bezetten in de bebouwde omgeving een territorium. Hier wordt vooral tussen eind augustus en begin oktober fanatiek gebaltst. Ergens binnen dit territorium wordt een paarplaats gezocht. De precieze locatie is moeilijk vast te stellen; het gaat dan om spleten en gaten in gebouwen, plekken die in de winter door kleine groepen ook als winterverblijf worden gebruikt. Overwinterende dieren verblijven vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter daklijsten en onder dakpannen, maar ook in spleten in muren van forten. Daarnaast gebruiken ze onderaardse kalkgroeven als winterslaapplaats. Ze kiezen meestal vorstvrije, wat warmere en droge plaatsen. Ze overwinteren alleen of in kleine groepen, maar er komen ook massale winterverblijven voor. Er is geen duidelijke winterslaapperiode aan te geven. In de relatief milde winters in ons land zijn ze vaak wakker en dan gaan ze op jacht. Bij vorst zoeken de dieren verwarmde huizen op. In het westen van Europa gedraagt de gewone dwergvleermuis zich als standvleermuis. Ze overwinteren op gemiddeld 15 tot 25 km van het zomergebied. In het koudere klimaat

van Europees en Centraal Rusland trekken ze weg over soms grote afstanden (tot 1100 km).

6.1.1.6 Verspreiding

De gewone dwergvleermuis komt in vrijwel heel Europa voor, noordelijk tot in Zuid-Scandinavië, oostelijk tot in ver in Rusland en in de Kaukasus. In Scandinavië is de soort veel zeldzamer dan de kleine dwergvleermuis, (*P. pygmaeus*), die daar algemeen voorkomt. Ook in het zuiden van Europa zijn de waarnemingen verspreid en schaars, terwijl de kleine dwergvleermuis daar talrijk en wijd verbreid is. In Nederland is het de meest algemene vleermuis met een ruime verspreiding over het gehele land. De aantallen worden geschat op 300.000 tot 600.000 dieren. Schattingen van de Europese populatie zijn niet bekend.

6.1.1.7 Bescherming

De gewone dwergvleermuis is in ons land zeer algemeen en niet bedreigd. Deze vleermuis wordt vrijwel altijd aangetroffen bij inventarisaties rondom gebouwen in het kader van de Flora- en Faunawet. Dikwijls gaat het ook om deze soort als er klachten komen over 'overlast' van vleermuizen.

6.1.1.8 Bronnen

6.1.1.8.1 Deskundigheid

Deskundigen aangewezen op grond van artikel III, lid, 5 van de Overeenkomst voor de Bescherming van Populaties van Europese Vleermuizen (Bats Agreement). Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming. Regionale Vleermuiswerkgroepen.

6.1.1.8.2 Literatuur

- Bal, D., H.M. Beije, M. Fellingner, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal & F.J. van Zadelhoff (2001). Handboek Natuurdoeltypen (tweede, geheel herziene editie). Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2001/020.
- Dietz, M. & M. Weber (2000). Baubuch Fledermäuse. Eine Ideensammlung für fledermausgerechtes Bauen + CD-ROM. AK Wildbiologie an der Justus-Liebig-Universität Gießen.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen. 2e druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht. Limpens, H.J.G.A. (2002 2005). Cursusmaterialen t.b.v. de cursus "vleermuizen en planologie". Zoogdiervereniging VZZ/EcoConsult & Project Management.
- Limpens, H.J.G.A., P.Twisk & G. Veenbaas (2004). Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invulling kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen. Uitgave Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Rijkswaterstaat, Dienst Wegen Waterbouwkunde, Delft, en de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem. 24 pp.
- Lina, P.H.C. & G. van Ommering (1994). Rode lijst van bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC natuurbeheer nr. 12. Simon, M., S. Hüttenbügel & J Smit-Viergutz. (2004). Ecology and Conservation of Bats in Villages and Towns. Schriftenreihe für Landschaftspflege und Naturschutz. Heft 77:1-263.

Websites

- www.vzz.nl
- www.vleermuis.net
- www.minlnv.nl/vleermuis
- www.vleermuizen.be
- www.vleermuissitevoorkids.telebyte.nl

Steenuil

Athene noctua ssp. vidalii

EU-regelingen

CITES-verordeningen

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Steenuil	Athene noctua	soort van CITES-Basisverordening, bijlage A Publicatieblad van de Europese Unie L 215 van 27.8.2003 (selectie Nederlandse soorten: Ministerie van LNV)	

Internationale verdragen en overeenkomsten

Bern-conventie

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
	Strigiformes	soort van appendix II Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Appendix II (selectie Nederlandse soorten: LNV)	

Wetgeving

Flora- en faunawet

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Steenuil	Athene noctua	beschermde soort als bedoeld in artikel 3 en 4 Staatscourant 2001, 220, bijlage 2 beschermde soort waarvoor op basis van artikel 75.5 een vrijstelling met gedragscode geldt van artikel 8 t/m 12 of een ontheffing nodig is met uitgebreide toets niet gepubliceerd soort van Vogelrichtlijn	artikel 4.1.b

Beleid

Doelsoortenlijst

Namen volgens publicatie		Publicatie	Subcategorie
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	
Steenuil	Athene noctua ssp. vidalii	soort van Doelsoortenlijst Handboek Natuurdoeltypen, bijlage 3 (Ministerie van LNV, 2001)	itz

Soorten van de leefgebiedenbenadering

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
Steenuil	Athene noctua ssp. vidalii	soort met kleurcode rood Onbekend	

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
Steenuil	Athene noctua	Plan van Aanpak Steenuil (Vogelbescherming Nederland, 2000)	

Signalering

Rode Lijsten

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
Steenuil	Athene noctua ssp. vidalii	soort van Rode Lijst Vogels Staatscourant 2004, 218	kwetsbaar

Netwerk Ecologische Monitoring

Namen volgens publicatie		Publicatie	
Nederlands	Wetenschappelijk	Categorie	Subcategorie
Steenuil		gemonitorde soort Landelijke natuurmeetnetten van het NEM in 2004 (CBS, 2005) <i>steekproef</i>	contractsoort Meetnet broedvogels

Ecologie

6.1.1.9 Afbeeldingen uit het Nederlands Soortenregister

Foto:René Krekels

6.1.1.10 Naamgeving

NederlandsSteenuil
WetenschappelijkAthene noctua ssp. vidalii

6.1.1.11 Soortgroep

Nederlands[Vogels](#)
Wetenschappelijk[Aves](#)

6.1.1.12 Voorkomen

Wijze van voorkomenregelmatige voortplanter

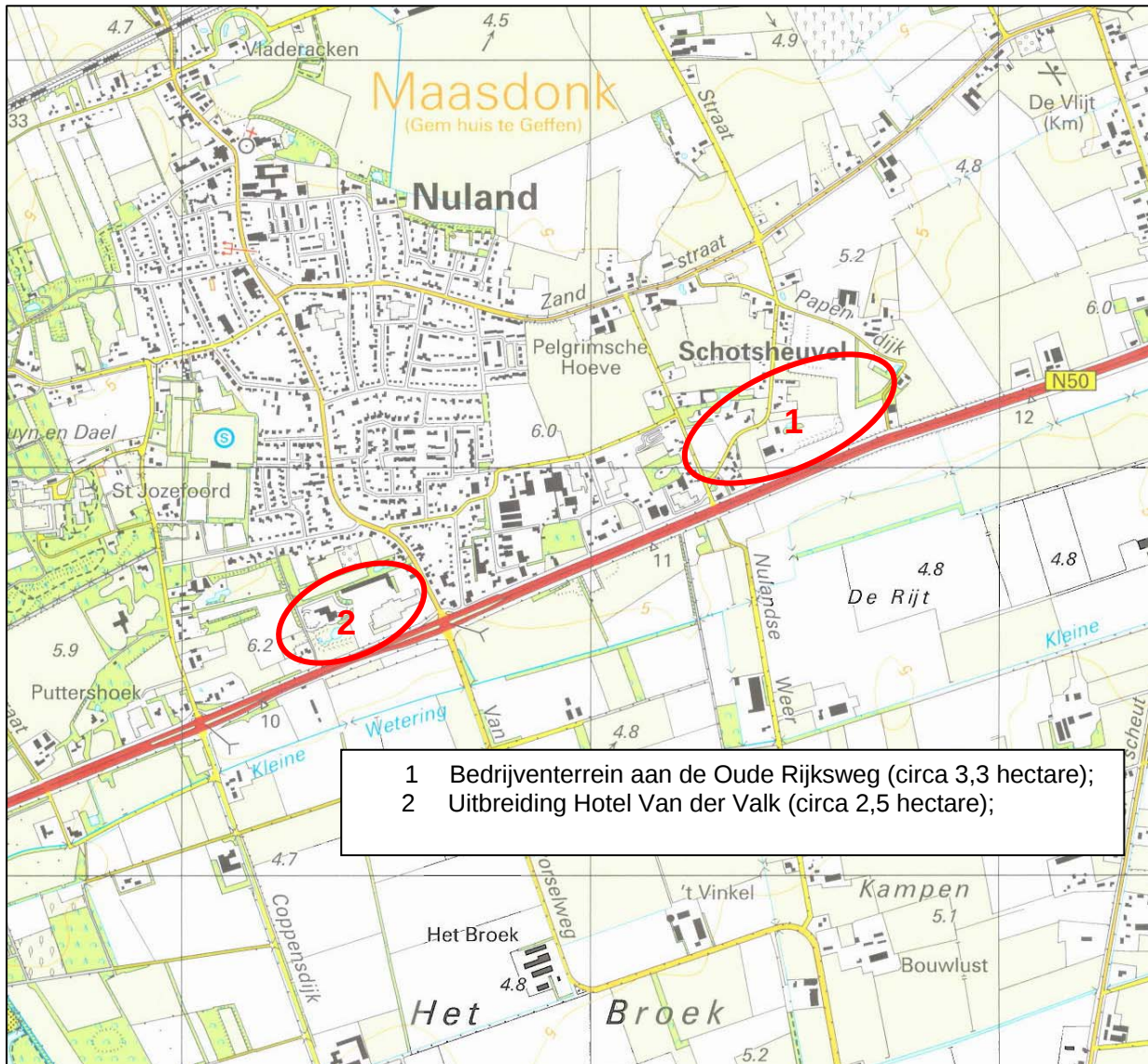
Trend (voortplanting)sterk afgenomen

Publicatiebron trendBasisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria (VBN/SOVON, 2004)

Zeldzaamheid (voortplanting) vrij zeldzaam

Publicatiebron zeldzaamheidBasisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria (VBN/SOVON, 2004)

Kaartbijlage 1: Regionale ligging van de onderzoekslocatie

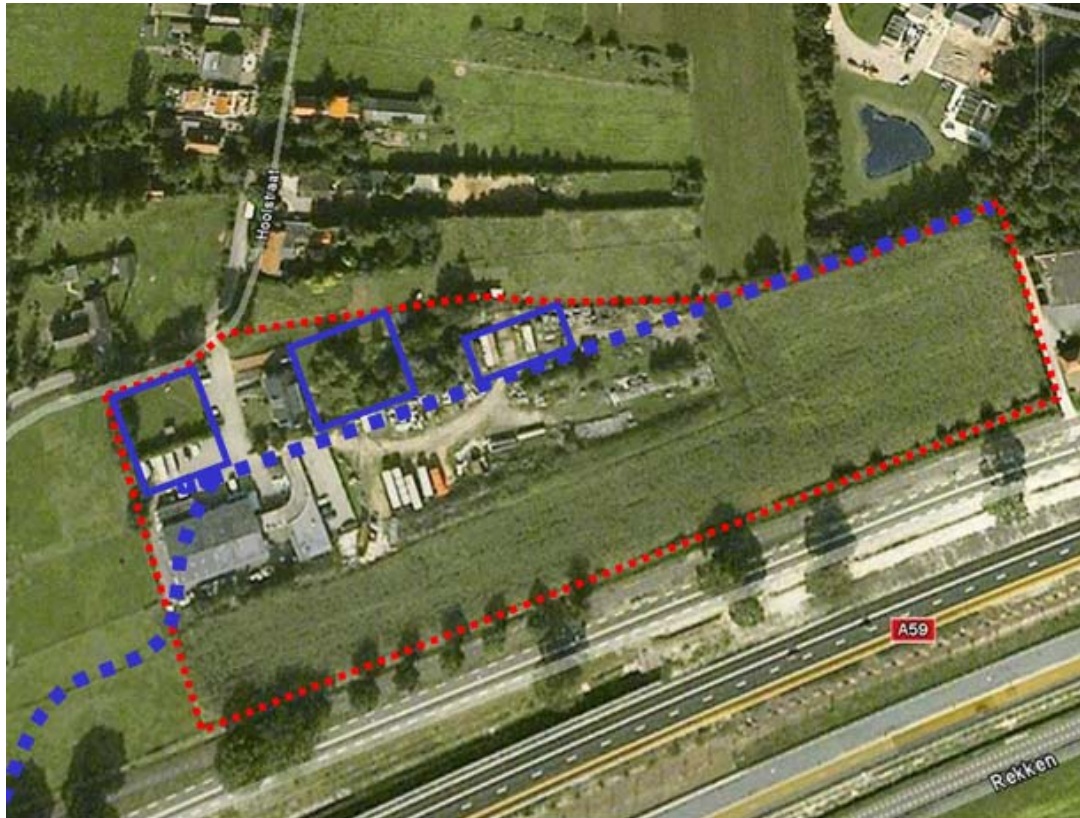
Kaartbijlage 1

Titel: Regionale ligging van het plangebied (Deelgebied 1 en 2)

Projectcode: 08J147

Projectnaam: twee locaties rond Hotel Nuland te Nuland

Kaartbijlage 2.1: Terreinoverzicht van plangebied

- Grens plangebied
- - - - - Geplande geluidswal
- [] Geplande bouw kavels woningen

Kaartbijlage 2-1

Titel: Terreinoverzicht locatie 1 Bedrijventerrein aan de Oude Rijksweg

Projectcode: 08J147

Projectnaam: twee locaties rond Hotel Nuland te Nuland

Kaartbijlage 2.2: Terreinoverzicht van plangebied

- Grens plangebied
- Geplande bouw kavels
- A Geplande woning
- B Geplande uitbreiding hotel
- C Geplande bouw kavel 4 woningen
- D Villa
- E Hotel Nuland
- F Ruigtestrook

Kaartbijlage 2-2

Titel: Terreinoverzicht locatie 2 Uitbreiding Hotel Van der Valk (circa 2,5 hectare)

Projectcode: 08J147

Projectnaam: twee locaties rond Hotel Nuland te Nuland